

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 kwietnia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku H. A. przyznał emeryturę od dnia 25 lutego 2019 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 401768,83 zł;
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 262,20 miesięcy;
- wyliczona kwota emerytury wynosi 1532,30 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej:

$(...),83/262,20 = 1532,30$ zł

Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego nie uwzględniono zarobków osiągniętych w okresie od września 1985 do sierpnia 1986 z tytułu umowy zlecenia, ponieważ w tym czasie wnioskodawczyni nie była zatrudniona w tej placówce na umowę o pracę, a przedłożony dokument nie potwierdza podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Okres przebywania na zasiłku chorobowym od 15 grudnia 1992 roku do 22 grudnia 1992 roku w czasie zatrudnienia na pełnym etacie w I LO przyjęto jako okres składkowy prawem korzyści wobec jednoczesnego zatrudnienia w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr (...). Ponieważ zatrudnienie to odbywało się w wymiarze niepełnym tj. 4/18 etatu, okres ten nie został uwzględniony jako zatrudnienie w szczególnym charakterze. Tym samym nie został udowodniony 15-letni okres zatrudnienia w szczególnym charakterze, zatem do emerytury nie przysługuje rekompensata z tego tytułu.

(decyzja- k. 52-53 verte akt organu rentowego załączonych do sprawy)

W odwołaniu od w/w decyzji wnioskodawczyni wniosła o jej zmianę i uznanie ciągłości 15-letniego zatrudnienia w szczególnym charakterze oraz przyznanie prawa do w/w rekompensaty. W uzasadnieniu podniosła, że decyzja ZUS o nieuznaniu jej okresu przebywania na zasiłku chorobowym od 15 grudnia 1992 roku do 22 grudnia 1992 roku jest nieuprawniona i krzywdząca. Okres przebywania na zasiłku chorobowym był jedynym w ciągu 15-letniego zatrudnienia wnioskodawczyni podczas, którego przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu nagminnego zapalenia przyusznic. W ocenie wnioskodawczyni po rozwiązaniu umowy o pracę w dniu 31 sierpnia 1999 roku nie miała innego okresu zatrudnienia, zatem nie istniała konieczność ponownego obliczania okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze w momencie osiągnięcia wieku emerytalnego. Co więcej zastosowany wobec niej art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczący zasad obliczania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 roku, nakazujących przy ustalaniu takiego zatrudnienia nie uwzględnienie okresów niewykonywania pracy z powodu choroby, było nieuprawnione, albowiem przepis ten nie ma zastosowania wobec niej.

(odwołanie – k. 3-5)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie przytaczając argumentację z zaskarżonej decyzji. Jednocześnie wskazano, że wnioskodawczyni udokumentowała 14 lat, 11 miesięcy i 23 dni pracy w szczególnych

warunkach tj. : okresy od 1 września 1983 roku do 14 grudnia 1992 roku oraz od 23 grudnia 1992 roku do 31 sierpnia 1998 roku. Nie zaliczono okresu pobierania zasiłku chorobowego od 15 grudnia 1992 roku do 22 grudnia 1992 roku.

(odpowiedź na odwołanie – k. 9)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

H. A. urodziła się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna)

W okresie od dnia 1 września 1983 roku do dnia 31 sierpnia 1999 roku wnioskodawczyni zatrudniona była w I Liceum Ogólnokształcącym im. K. B. w T. na stanowisku nauczyciela w pełnym wymiarze czasu pracy. We wskazanym okresie skarżąca wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

(zaświadczenie – k. 16-17, świadectwo pracy – k. 24- 24 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Wnioskodawczyni pobierała zasiłek chorobowy w okresie od dnia 15 grudnia 1992 roku do 22 grudnia 1992 roku.

(załącznik do Rp-7 – k. 23 załączonych do sprawy akt organu rentowego, skan zaświadczenia lekarskiego – k. 6)

Skarżąca zatrudniona była w III Liceum Ogólnokształcącym im. A. M. w T. na stanowisku nauczyciela w okresie od dnia 1 września 1996 roku do 31 sierpnia 1997 roku w wymiarze 4/18 godzin tygodniowo. We wskazanym okresie skarżąca wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

(świadectwo pracy – k. 25-26 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołująca zatrudniona była w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr (...) w T. na stanowisku nauczyciela w okresie: od 1 września 1986 roku do 31 sierpnia 1991 roku i od 1 września 1992 roku do 31 sierpnia 1993 w wymiarze 4/18 godzin tygodniowo, od 1 września 1993 roku do 31 sierpnia 1994 roku w wymiarze 2/18 godzin tygodniowo – umowa o pracę w godzinach nadliczbowych oraz od 1 września 1994 roku do 30 września 1996 roku w wymiarze 4/18 godzin tygodniowo. W w/w okresach wnioskodawczyni wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

(świadectwo pracy – k. 27-27 verte, zaświadczenie – k. 41 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Wnioskodawczyni złożyła w dniu 1 kwietnia 2019 roku wniosek o emeryturę.

(wniosek – k. 8-13 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 25 kwietnia 2019 roku ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

(decyzja- k. 52-53 verte akt organu rentowego załączonych do sprawy)

Organ rentowy uznał iż wnioskodawczyni na wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze udowodniła łącznie 14 lat, 11 miesięcy i 23 dni w okresie od 01.09.1983 r. do 14.12.1992 r. oraz od 23.12.1992 r. do 31.08.1998 r. z wyłączeniem okresu pobierania zasiłku chorobowego od 15.12.1992 r. do 22.12.1992 r.

(bezsporne)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie zgromadzonych w aktach, w tym aktach ZUS dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, oraz w sposób rzetelny, stąd też zostały uznane za wiarygodne. Okoliczności sprawy były co do zasady między stronami bezsporne, a spór sprowadzał się do rozstrzygnięcia problemu prawnego

czy okres pobierania zasiłku chorobowego w świetle obowiązujących przepisów może zostać zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy H. A. przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Stosownie do art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Artykuł 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 roku.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że wnioskodawczyni nie nabyła prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. tekst jednolity Dz.U. z 2020.53), za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się między innymi nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

Z kolei art. 32 ust.4 ustawy emerytalnej stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W myśl § 15 przywołanego rozporządzenia nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1 - 7 ustawy z 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze. Stosownie więc do treści § 4 staż pracy w szczególnym charakterze wynosić musi co najmniej 15 lat.

Oznacza to, mając na uwadze treść przywołanych wyżej przepisów, iż każda praca nauczycielska wykonywana do 2009 roku traktowana jest jako praca w szczególnym charakterze. Z kolei wykonywana po dniu 1 stycznia 2009 roku nie jest zaliczana do takich prac, bowiem nie mieści się w katalogu prac wyszczególnionych w załączniku nr 2 Ustawy o emeryturach pomostowych do prac o szczególnym charakterze.

Bezspornym w niniejszym postępowaniu było, iż wnioskodawczyni na wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze udowodniła łącznie 14 lat, 11 miesięcy i 23 dni. Domagała się jednak ustalenia, że do stażu pracy w szczególnych warunkach winien zostać zaliczony okres pobierania przez nią zasiłku chorobowego od 15 grudnia 1992 roku do 22 grudnia 1992 roku.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 32 ust. 1 a ustawy emerytalnej przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Jednakże w myśl ugruntowanego orzecznictwa wykazanie na dzień 1 stycznia 1999 r. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wymaganego przepisem art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wyłącza ustalanie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a ustawy. Toteż, jeśli ubezpieczony w dniu 1 stycznia 1999 r. legitymuje się wymaganym zatrudnieniem w warunkach szczególnych, nie jest dopuszczalne obliczanie tego stażu ponownie przez pomijanie okresów niezdolności do pracy z powodu choroby na podstawie art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (III AUa 944/18 - wyrok SA Łódź z dnia 21-05-2019 III UK 122/18 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 14-05-2019).

Pogląd taki został również wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., (III UZP 10/03, OSNP 2004/5/87), iż do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw - Dz. U. Nr 104, poz. 450 z późn. zm. (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 sierpnia 2015 r., III A Ua 442/15, LEX nr 1794366 czy wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 sierpnia 2015 r., III A Ua 417/15, LEX nr 1771489).

Należy zauważyć, iż na gruncie niniejszej sprawy nie znajduje zastosowania przepis art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, obowiązujący od 1 lipca 2004 r., bowiem staż ustala się na datę 31 grudnia 1998 r.

Jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r., (II UK 313/09, OSNP 2011/19-20/260), osiągnięcie do 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 roku.

W świetle powyższego nie ulega wątpliwości, iż do stażu pracy skarżącej powinien zostać zaliczony okres pobierania przez nią zasiłku chorobowego w okresie od 15 grudnia 1992 roku do 22 grudnia 1992 roku. Tym samym po doliczeniu spornego okresu wnioskodawczyni legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach wynoszącym 15 lat.

Mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności, tutejszy Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS wraz z aktami rentowymi i pouczeniem, iż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyroku z uzasadnieniem przysługuje mu prawo złożenia apelacji do tutejszego Sądu Okręgowego w Łodzi, którą rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Łodzi.

A.B.